

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 4 października 2018 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Współpraca sądowa w sprawach cywilnych – Jurysdykcja w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej – Rozporządzenie (WE) nr 2201/2003 – Artykuł 15 – Przekazanie sądowi lepiej umiejscowionemu dla osądzenia sprawy – Zakres stosowania – Artykuł 19 – Zawisłość sporu

W sprawie C-478/17

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunalul Cluj (sąd apelacyjny w Klużu, Rumunia) postanowieniem z dnia 17 lipca 2017 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 9 sierpnia 2017 r., w postępowaniu:

IQ

przeciwko

JP,

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: J.L. da Cruz Vilaça, prezes izby, E. Levits, A. Borg Barthet (sprawozdawca), M. Berger i F. Biltgen, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Wathelet,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu rządu rumuńskiego początkowo przez R.H. Radu, C.M. Florescu i R. Mangu, a następnie przez C.R. Canțăra, C.M. Florescu oraz R. Mangu, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Wilderspina oraz D. Calciu, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 10 lipca 2018 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: rumuński.

Wyrok

- 1 Niniejszy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 15 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000 (Dz.U. 2003, L 338, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 6, s. 243).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy IQ i JP dotyczącego między innymi wykonywania przez nich po rozwodzie władzy rodzicielskiej nad trójką ich wspólnych dzieci.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motywy 12 i 13 rozporządzenia nr 2201/2003 stanowią:
 - „(12) Podstawy jurysdykcji w sprawach odpowiedzialności rodzicielskiej ustanowione w niniejszym rozporządzeniu ukształtowane są zgodnie z zasadą dobra dziecka, w szczególności według kryterium bliskości. Oznacza to, że jurysdykcja powinna należeć w pierwszej kolejności do sądów państw członkowskich zwykłego pobytu dziecka, z wyjątkiem niektórych przypadków zmiany miejsca pobytu dziecka lub w następstwie porozumienia zawartego między podmiotami odpowiedzialności rodzicielskiej.
 - (13) W interesie dziecka niniejsze rozporządzenie zezwala – wyjątkowo i w określonych okolicznościach – na przekazanie sprawy przez sąd mający jurysdykcję sądowi innego państwa członkowskiego, jeżeli ten jest lepiej umiejscowiony dla osądzenia sprawy [...]”.
- 4 Artykuł 1 tego rozporządzenia, zatytułowany „Zakres stosowania”, stanowi w ust. 1:

„Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie, bez względu na rodzaj sądu, w sprawach cywilnych dotyczących:

[...]

b) przyznawania, wykonywania, przekazywania, pełnego lub częściowego pozbawienia odpowiedzialności rodzicielskiej”.
- 5 Zgodnie z art. 2 pkt 1 rzeczonego rozporządzenia:

„Na użytek niniejszego rozporządzenia:

 - 1) »sąd« obejmuje wszelkie organy państw członkowskich, które są właściwe w sprawach, które zgodnie z art. 1 wchodzi w zakres stosowania niniejszego rozporządzenia”.
- 6 Sekcja 1 rozdziału II owego rozporządzenia jest poświęcona przepisom jurysdykcyjnym mającym zastosowanie do rozwodu, separacji i unieważnienia małżeństwa. Należący do tej sekcji art. 3 rozporządzenia nr 2201/2003, zatytułowany „Jurysdykcja ogólna”, stanowi w ust. 1:

„W sprawach orzeczeń dotyczących rozwodu, separacji lub unieważnienia małżeństwa jurysdykcję mają sądy państwa członkowskiego,

a) na którego terytorium:

[...]

– strona przeciwna ma zwykły pobyt [...]

[...]”.

7 Sekcja 2 rozdziału II owego rozporządzenia ustanawia w art. 8–15 ogół norm jurysdykcyjnych znajdujących zastosowanie w sprawach z zakresu odpowiedzialności rodzicielskiej.

8 Artykuł 8 rzeczono rozporządzenia, zatytułowany „Jurysdykcja ogólna”, przewiduje:

„1. W sprawach odpowiedzialności rodzicielskiej jurysdykcję mają sądy państwa członkowskiego, w którym w chwili wniesienia pozwu lub wniosku dziecko ma zwykły pobyt.

2. Ust[ę]p 1 ma zastosowanie z zastrzeżeniem przepisów art. 9, 10 i 12”.

9 Artykuł 12 tego rozporządzenia, zatytułowany „Pozostałe jurysdykcje”, stanowi w ust. 1 i 2:

„1. Sądy państwa członkowskiego mające jurysdykcję w przypadku pozwu lub wniosku o rozwód, separację lub unieważnienie małżeństwa na podstawie art. 3 mają jurysdykcję w każdej sprawie dotyczącej odpowiedzialności rodzicielskiej związanej z pozwem lub wnioskiem, jeżeli:

a) na co najmniej jednym z małżonków spoczywa odpowiedzialność rodzicielska w odniesieniu do dziecka;

oraz

b) jurysdykcja tych sądów została wyraźnie lub w inny jednoznaczny sposób uznana przez małżonków lub podmioty odpowiedzialności rodzicielskiej w chwili wszczęcia postępowania oraz jest zgodna z dobrem dziecka.

2. Jurysdykcja wykonywana zgodnie z ust. 1 ustaje:

a) gdy orzeczenie uwzględniające albo oddalające wniosek o rozwód, separację albo unieważnienie małżeństwa stało się prawomocne;

b) w przypadkach, w których postępowanie dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej jeszcze się toczy w chwili określonej w lit. a) – gdy orzeczenie w tym postępowaniu stało się prawomocne;

c) gdy postępowania, o których mowa w lit. a) i b) zostały zakończone z innej przyczyny”.

10 Artykuł 15 rozporządzenia nr 2201/2003, zatytułowany „Przekazanie do sądu lepiej umiejscowionego dla osądzenia sprawy”, brzmi:

„1. W drodze wyjątku, sądy państwa członkowskiego, do których jurysdykcji należy rozpoznanie sprawy co do istoty, jeżeli uznają, że sąd innego państwa członkowskiego, z którym dziecko ma szczególny związek, mógłby lepiej osądzić sprawę lub jej określoną część, oraz jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka:

a) zawieszają rozpoznanie sprawy lub odnośnej jej części i wzywają strony do wniesienia pozwu lub wniosku do sądu tego innego państwa członkowskiego zgodnie z ust. 4; lub

b) wzywają sąd innego państwa członkowskiego do uznania swojej jurysdykcji zgodnie z ust. 5.

2. Ust[ę]p 1 ma zastosowanie:

a) na wniosek jednej ze stron; lub

b) z urzędu; lub

c) na wniosek sądu innego państwa członkowskiego, z którym dziecko ma szczególny związek, zgodnie z ust. 3.

Przekazanie z urzędu lub na wniosek sądu innego państwa członkowskiego musi zostać zaakceptowane przez co najmniej jedną ze stron.

3. Przyjmuje się, że dziecko ma szczególny związek z państwem członkowskim w rozumieniu ust. 1, jeżeli:

a) dziecko uzyskało w tym państwie członkowskim zwykły pobyt po wszczęciu postępowania przed sądem, o którym mowa w ust. 1; lub

b) dziecko miało wcześniej zwykły pobyt w tym państwie członkowskim; lub

c) dziecko posiada obywatelstwo tego państwa członkowskiego; lub

d) podmiot odpowiedzialności rodzicielskiej ma zwykły pobyt w tym państwie członkowskim; lub

e) majątek dziecka znajduje się na terytorium tego państwa członkowskiego, a sprawa dotyczy środków ochrony dziecka w związku z zarządzeniem, zabezpieczeniem lub rozporządzeniem tym majątkiem.

4. Sąd państwa członkowskiego, do którego jurysdykcji należy rozpoznanie sprawy co do istoty, określa termin, w którym wszczyna się postępowanie przed sądami innego państwa członkowskiego zgodnie z ust. 1.

Jeżeli postępowanie przed tymi sądami nie zostanie wszczęte przed upływem tego terminu, sąd rozpoznający sprawę ma nadal jurysdykcję zgodnie z art. 8–14.

5. Sądy tego innego państwa członkowskiego, z uwagi na szczególne okoliczności sprawy, o ile jest to zgodne z dobrem dziecka, mogą uznać swoją jurysdykcję w ciągu sześciu tygodni po wszczęciu postępowania zgodnie z ust. 1 lit. a) lub b). W tym przypadku sąd, przed którym wcześniej wszczęto postępowanie, uznaje brak swojej jurysdykcji. W przeciwnym razie sąd, przed którym wcześniej wszczęto postępowanie, ma nadal jurysdykcję zgodnie z art. 8–14.

6. Sądy współpracują do celów niniejszego artykułu, bezpośrednio lub za pośrednictwem organów centralnych wyznaczonych zgodnie z art. 53”.

11 Sekcja 3 rozdziału II tego rozporządzenia, zatytułowana „Przepisy wspólne”, obejmuje między innymi art. 19 owego rozporządzenia, zatytułowany „Zawisłość sprawy i postępowania zależne”, który przewiduje w ust. 2 i 3:

„2. Jeżeli pozwy lub wnioski dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej w odniesieniu do tego samego dziecka oraz na tej samej podstawie roszczenia zostały wniesione do sądów różnych państw członkowskich, sąd, do którego pozew lub wniosek wniesiono później, zawiesza z urzędu postępowanie do czasu ustalenia jurysdykcji sądu, do którego najpierw wniesiono pozew lub wniosek.

3. Jeżeli ustalona zostanie jurysdykcja sądu, do którego najpierw wniesiono pozew lub wniosek, sąd, do którego pozew lub wniosek wniesiono później, stwierdza brak swej jurysdykcji na rzecz tego sądu.

W takim przypadku strona, która wniosła pozew lub wniosek do sądu, przed którym wszczęto postępowanie później, może wnieść ten pozew lub wniosek do sądu, do którego najpierw wniesiono pozew lub wniosek”.

Prawo rumuńskie

- 12 Z postanowienia odsyłającego wynika, że art. 448 ust. 1 pkt 1 Codul de procedură civilă român (rumuńskiego kodeksu postępowania cywilnego) stanowi, iż wydane w pierwszej instancji orzeczenia w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej są wykonalne. Ponadto zgodnie z rumuńskimi przepisami proceduralnymi orzeczenia sądowe wydane w pierwszej instancji w dziedzinie odpowiedzialności rodziców mogą zostać uchylone wyłącznie w wypadku uwzględnienia środka odwoławczego.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 13 Z małżeństwa JP i IQ zostało zrodzonych troje dzieci, zamieszkujących w Zjednoczonym Królestwie wraz z matką od 2012 r.
- 14 W dniu 26 listopada 2014 r. IQ wytoczyła przed Judecătoria Cluj-Napoca (sądem pierwszej instancji w Klużu-Napoce) powództwo o rozwód przeciwko JP, zamieszkałemu we Floreşti (Rumunia). Przed tym samym sądem IQ zażądała również przyznania jej wyłącznej władzy rodzicielskiej w odniesieniu do trojga małoletnich dzieci pochodzących z małżeństwa, określenia miejsca zamieszkania dzieci z matką i zobowiązania JP do zapłaty świadczenia alimentacyjnego mającego pokryć koszty utrzymania i nauki dzieci.
- 15 JP wniósł pozew wzajemny, w którym zażądał orzeczenia rozvodu za porozumieniem stron bez orzekania o winie lub, ewentualnie, z winy obu stron, orzeczenia, że władza rodzicielska w stosunku do trojga dzieci pochodzących z tego małżeństwa będzie wykonywana wspólnie, oraz ustalenia planu mającego umożliwić utrzymanie osobistych więzi z dziećmi.
- 16 Na rozprawie w dniu 28 września 2015 r. Judecătoria Cluj-Napoca (sąd pierwszej instancji w Klużu-Napoce) zbadał swoją jurysdykcję i stwierdził, że jest właściwy do rozpoznania sprawy. Ponieważ uzgodniono, że rozwód nastąpi za porozumieniem stron, sąd ten stwierdził, że zostały spełnione przesłanki rozstrzygnięcia w przedmiocie tego żądania. W związku z tym orzekł rozwód za porozumieniem stron, natomiast wyłączył do odrębnego rozpatrzenia wnioski akcesoryjne w stosunku do rozvodu w ścisłym znaczeniu tego słowa, których rozpatrywanie kontynuował, wyznaczając termin rozprawy, na której strony mogły przedstawić środki dowodowe.
- 17 Wyrokiem cywilnym Judecătoria Cluj-Napoca (sąd pierwszej instancji w Klużu-Napoce) częściowo uwzględnił powództwo IQ i powództwo wzajemne JP, orzekł wspólne wykonywanie władzy rodzicielskiej nad trojgiem dzieci pochodzących z małżeństwa, ustalił miejsce zamieszkania dzieci z IQ, określił kwotę świadczeń alimentacyjnych należnych dzieciom od JP i ustalił plan mający umożliwić utrzymanie osobistych więzi ojca z dziećmi.
- 18 W dniu 7 września 2016 r. IQ i JP wnieśli apelację od tego orzeczenia do sądu odsyłającego, Tribunalul Cluj (sądu apelacyjnego w Klużu, Rumunia).

- 19 IQ wniosła przed tym sądem o przyznanie jej wyłącznego wykonywania władzy rodzicielskiej i określenie bardziej restrykcyjnego planu mającego umożliwić utrzymanie osobistych więzi ojca z dziećmi. JP natomiast domagał się, aby plan ten został rozszerzony.
- 20 W dniu 26 grudnia 2016 r. IQ wniosła do High Court of Justice (England & Wales), Family Division (family court), Birmingham [sądu wyższej instancji (Anglia i Walia), wydziału rodzinnego (sądu rodzinnego), Birmingham, Zjednoczone Królestwo] o wydanie wobec JP sądowego zakazu zbliżania się do dzieci. W dniu 3 stycznia 2017 r. wniosła również do tego sądu o wydanie orzeczenia w sprawie pieczy nad dziećmi oraz warunków wykonywania przez JP prawa do osobistej styczności z dzieckiem.
- 21 W tym samym dniu ów sąd wydał wobec ojca dzieci tymczasowe zarządzenie o zakazie sprawowania przez niego pieczy nad nimi do czasu wydania ostatecznego rozstrzygnięcia w tej sprawie. Ponadto w dniu 2 lutego 2017 r. sąd ten wezwał sąd odsyłający do stwierdzenia braku swojej jurysdykcji i odstąpienia od rozpoznawania sprawy, ponieważ miejsce pobytu dzieci znajduje się, za zgodą rodziców, w Zjednoczonym Królestwie.
- 22 Na mocy postanowienia wydanego w dniu 6 lipca 2017 r. przez High Court of Justice (England & Wales), Family Division (family court) [sąd wyższej instancji (Anglia i Walia), wydział rodzinny (sąd rodzinny), Birmingham] do sądu rumuńskiego wpłynął wniosek o przekazanie sprawy ww. sądowi Zjednoczonego Królestwa na podstawie art. 15 rozporządzenia nr 2201/2003, ponieważ – jako że co najmniej od 2013 r. miejscem zwykłego pobytu całej trójki dzieci było Zjednoczone Królestwo, i to podczas całego postępowania przed sądami rumuńskimi – sąd Zjednoczonego Królestwa uznał się za lepiej umiejscowiony – w rozumieniu rzeczoności przepisu – dla osądzenia sprawy.
- 23 Sąd odsyłający wskazuje, że w niniejszej sprawie sąd, do którego zwrócono się o przekazanie sprawy, rozpatrywałby sprawę w drugiej instancji i istnieje już orzeczenie wydane w pierwszej instancji.
- 24 Sąd odsyłający zastanawia się, co miałyby się stać z wyrokiem wydanym w pierwszej instancji, ponieważ zgodnie z art. 448 ust. 1 pkt 1 rumuńskiego kodeksu postępowania cywilnego jest on co do zasady wykonalny, w związku z czym do czasu jego uchylecia JP może żądać jego wykonania.
- 25 Tymczasem gdyby sąd odsyłający przekazał sprawę High Court of Justice (England & Wales), Family Division (family court) [sądowi wyższej instancji (Anglia i Walia), wydziałowi rodzinnemu (sądowi rodzinnemu), Birmingham] na podstawie art. 15 rozporządzenia nr 2201/2003, utraciłby on możliwość wydania rozstrzygnięcia w przedmiocie apelacji IQ i JP, wobec czego orzeczenie wydane w pierwszej instancji byłoby – zgodnie z rumuńskim kodeksem postępowania cywilnego – w dalszym ciągu wiążące.
- 26 W tych okolicznościach Tribunalul Cluj (sąd apelacyjny w Klużu) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy zawarte w art. 15 [rozporządzenia nr 2201/2003] wyrażenie »sądy państwa członkowskiego, do których jurysdykcji należy rozpoznanie sprawy co do istoty« odnosi się zarówno do sądów rozpoznających sprawę w pierwszej instancji, jak i do sądów apelacyjnych? Istotne jest ustalenie, czy na podstawie art. 15 rozporządzenia nr 2201/2003 sprawa może zostać przekazana sądowi lepiej umiejscowionemu dla osądzenia sprawy, jeżeli sąd mający jurysdykcję, do którego zwrócono się o przekazanie sprawy sądowi lepiej umiejscowionemu dla osądzenia sprawy, jest sądem drugiej instancji, podczas gdy sąd lepiej umiejscowiony jest sądem pierwszej instancji.
- 2) W wypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze: w jaki sposób właściwy sąd, który przekazuje sprawę sądowi lepiej umiejscowionemu, powinien traktować orzeczenie wydane w pierwszej instancji?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 27 Tytułem wstępu należy zauważyć, że postępowanie główne charakteryzuje fakt, iż obydwie sądy, rumuński oraz sąd Zjednoczonego Królestwa, wywodzą swoją jurysdykcję z rozporządzenia nr 2201/2003.
- 28 Z akt sprawy przedstawionych Trybunałowi wynika bowiem, że sądy rumuńskie zbadały swoją jurysdykcję i uznały się za właściwe na podstawie art. 12 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003 w związku z art. 3 ust. 1 rzeczonego rozporządzenia, podczas gdy sąd Zjednoczonego Królestwa, przed którym wszczęto postępowanie później, wywodzi swoją jurysdykcję w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej z art. 8 rozporządzenia nr 2201/2003, jako że miejscem zwykłego pobytu trojga dzieci jest Zjednoczone Królestwo, w którym to państwie dzieci przebywają wraz ze swoją matką od 2012 r.
- 29 W związku z tym, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 47 opinii, aby udzielić odpowiedzi na przedstawione pytania, należy zbadać, czy art. 15 rozporządzenia nr 2201/2003 należy interpretować w ten sposób, że ma on zastosowanie w sytuacji, w której sądy dwóch państw członkowskich mają jurysdykcję do rozpoznania sprawy co do istoty na mocy art. 8 i 12 rzeczonego rozporządzenia.
- 30 W tym kontekście należy przypomnieć, że art. 15 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003 przewiduje, iż sądy państwa członkowskiego, do których jurysdykcji należy rozpoznanie sprawy co do istoty, mogą przekazać sprawę lub jej określoną część sądowi innego państwa członkowskiego, z którym dziecko ma szczególny związek, jeżeli uznają, że sąd ten mógłby tę sprawę lepiej osądzić, oraz jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka.
- 31 Ów art. 15 rozporządzenia nr 2201/2003, należący do sekcji 2 rozdziału II rzeczonego rozporządzenia, zawierającej zbiór norm jurysdykcyjnych znajdujących zastosowanie w sprawach z zakresu odpowiedzialności rodzicielskiej, ustanawia szczególną normę jurysdykcyjną, stanowiącą odstępstwo od wyrażonej w art. 8 rzeczonego rozporządzenia zasady jurysdykcji ogólnej przyznającej jurysdykcję do rozpoznania sprawy co do istoty sądowi miejsca zwykłego pobytu dziecka (wyrok z dnia 27 października 2016 r., D., C-428/15, EU:C:2016:819, pkt 29).
- 32 Zatem art. 15 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003 pozwala na przekazanie danej sprawy sądowi państwa członkowskiego innego niż państwo sądu posiadającego zwykle [zasadniczo] jurysdykcję, przy czym – jak wynika z motywu 13 tego rozporządzenia – po pierwsze, takie przekazanie powinno spełniać określone przesłanki, a po drugie, może nastąpić jedynie wyjątkowo (wyrok z dnia 27 października 2016 r., D., C-428/15, EU:C:2016:819, pkt 47).
- 33 Z tego wynika, że art. 15 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003 pozwala sądowi posiadającemu zasadniczo jurysdykcję w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej, czy to na podstawie zasady ogólnej zgodnie z art. 8 ust. 1 tego rozporządzenia, czy też w drodze prorogacji jurysdykcji na podstawie art. 12 rzeczonego rozporządzenia, na przeniesienie swojej jurysdykcji – w odniesieniu do całości, względnie części toczącej się sprawy – na rzecz sądu, który zasadniczo nie ma jurysdykcji w tej dziedzinie, lecz który w konkretnym przypadku należy uznać za „lepiej umiejscowiony” dla osądzenia tej sprawy.
- 34 Chcąc ustalić sąd lepiej umiejscowiony dla osądzenia danej sprawy, należy w szczególności zidentyfikować sąd innego państwa członkowskiego, z którym dziecko ma „szczególny związek” (zob. podobnie wyrok z dnia 27 października 2016 r., D., C-428/15, EU:C:2016:819, pkt 50).
- 35 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w celu wykazania istnienia takiego związku w konkretnej sprawie należy odnieść się do elementów stanu faktycznego wymienionych w sposób wyczerpujący w art. 15 ust. 3 lit. a)–e) rozporządzenia nr 2201/2003. Wynika stąd, że z mechanizmu przekazania są co do zasady wyłączone sprawy, w których wskazane elementy stanu faktycznego nie występują (wyrok z dnia 27 października 2016 r., D., C-428/15, EU:C:2016:819, pkt 51).

- 36 Należy jednak stwierdzić, że sytuacja, której dotyczy rozpatrywana sprawa, w której dzieci miały i nadal mają miejsce zwykłego pobytu w Zjednoczonym Królestwie, a więc w państwie członkowskim, z którym, jak należałoby stwierdzić, mają szczególny związek, nie spełnia żadnej z hipotez wymienionych w ww. przepisie.
- 37 W szczególności element stanu faktycznego wymieniony w art. 15 ust. 3 lit. b) rozporządzenia nr 2201/2003, dotyczący tego, by „dziecko miało wcześniej zwykły pobyt w tym państwie członkowskim”, odnosi się siłą rzeczy do sytuacji, w której dziecko miało miejsce zwykłego pobytu w państwie członkowskim, z którym należałoby ustalić istnienie szczególnego związku, lecz które to państwo członkowskie nie jest już miejscem pobytu owego dziecka.
- 38 Ponadto wszystkie elementy stany faktycznego przywołane w art. 15 ust. 3 rzeczono rozporządzenia potwierdzają – jeśli nie wprost, to przynajmniej co do istoty – bliskość między dzieckiem, którego sprawa dotyczy, a państwem członkowskim innym niż państwo sądu posiadającego jurysdykcję do jej rozpoznania na podstawie art. 8 ust. 1 lub art. 12 tego rozporządzenia (zob. analogicznie wyrok z dnia 27 października 2016 r., D., C-428/15, EU:C:2016:819, pkt 52).
- 39 Wynika z tego, że sąd innego państwa członkowskiego, lepiej umiejscowiony dla osądzenia sprawy, o którym to sądzie mowa w art. 15 ust. 1 rozporządzenia nr 2201/2003, będący sądem innego państwa członkowskiego, z którym to państwem konkretne dziecko ma szczególny związek, nie może być sądem zasadniczo posiadającym jurysdykcję do rozpoznania sprawy co do istoty na podstawie art. 8 i 12 owego rozporządzenia.
- 40 Z powyższych rozważań wynika, że art. 15 rozporządzenia nr 2201/2003 należy interpretować w ten sposób, że nie znajduje on zastosowania do sytuacji, w której sądy dwóch państw członkowskich mają jurysdykcję do rozpoznania sprawy co do istoty na podstawie art. 8 i 12 owego rozporządzenia.
- 41 Wszelka wykładnia prowadząca do odmiennego wniosku byłaby, po pierwsze, sprzeczna z wolą prawodawcy Unii, przypomnianą w pkt 32 niniejszego wyroku i wyraźnie wyrażoną w motywie 13 rozporządzenia nr 2201/2003 i w samym brzmieniu art. 15 owego rozporządzenia, polegającą na nadaniu przewidzianemu przez ten przepis mechanizmowi przekazania charakteru wyjątkowego.
- 42 Następnie należy przypomnieć, że w rozdziałach II i III rozporządzenie nr 2201/2003 ustanawia w szczególności przepisy jurysdykcyjne oraz przepisy regulujące uznawanie i wykonywanie wyroków w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, które to przepisy mają zagwarantować pewność prawa (zob. podobnie wyrok z dnia 13 października 2016 r., Mikołajczyk, C-294/15, EU:C:2016:772, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 43 Tymczasem wykładnia umożliwiająca przekazanie sprawy w sytuacji, gdy przesłanki stosowania art. 15 rozporządzenia nr 2201/2003 nie są spełnione, naruszałaby podział kompetencji dokonany przez owo rozporządzenie i w związku z tym zagrażałaby realizacji celu pewności prawa, do którego osiągnięcia dąży prawodawca Unii.
- 44 W końcu, wykładnia taka prowadziłaby – w sytuacji takiej jak zaistniała w postępowaniu głównym – do pozbawienia sensu art. 19 ust. 2 rzeczono rozporządzenia, którego celem jest rozwiązanie, w sprawach z zakresu odpowiedzialności rodzicielskiej, sytuacji zbiegu jurysdykcji pomiędzy sądami różnych państw członkowskich.
- 45 Przepis ten przewiduje bowiem, że jeżeli pozwy lub wnioski dotyczące odpowiedzialności rodzicielskiej w odniesieniu do tego samego dziecka oraz na tej samej podstawie roszczenia zostały wniesione do sądów różnych państw członkowskich, sąd, do którego pozew lub wniosek wniesiono później, zawiesza z urzędu postępowanie do czasu ustalenia jurysdykcji sądu, do którego najpierw wniesiono pozew lub wniosek.

- 46 W rozpatrywanej sprawie z akt sprawy, które przedstawiono Trybunałowi, wynika, że przesłanki stosowania rzeczonoego przepisu są spełnione. A zatem High Court of Justice (England & Wales), Family Division (family court), Birmingham [sąd wyższej instancji (Anglia i Walia), wydział rodzinny (sąd rodzinny), Birmingham], przed którym wszczęto postępowanie później, musi zawiesić z urzędu postępowanie do czasu ustalenia jurysdykcji sądu, przed którym postępowanie wszczęto w pierwszej kolejności.
- 47 W kwestii tej, co zostało już zauważone w pkt 28 niniejszego wyroku, sąd odsyłający zbadał swoją jurysdykcję i uznał się za właściwy na podstawie art. 12 rozporządzenie nr 2201/2003. Niemniej jednak sąd ten musi jeszcze zbadać, czy jego jurysdykcja nie ustała zgodnie z art. 12 ust. 2 rzeczonoego rozporządzenia.
- 48 Jako że, co zostało już stwierdzone w pkt 40 niniejszego wyroku, art. 15 rozporządzenia nr 2201/2003 należy interpretować w ten sposób, że nie znajduje on zastosowania do sytuacji takiej jak zaistniała w postępowaniu głównym, nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytania dotyczące wykładni przesłanek stosowania rzeczonoego przepisu.
- 49 W świetle całokształtu powyższych rozważań trzeba uznać, że art. 15 rozporządzenia nr 2201/2003 należy interpretować w ten sposób, że nie znajduje on zastosowania do sytuacji takiej jak zaistniała w postępowaniu głównym, w której dwa sądy, przed którymi wszczęto postępowanie, mają jurysdykcję do rozpoznania sprawy co do istoty na podstawie, odpowiednio, art. 12 i 8 owego rozporządzenia.

W przedmiocie kosztów

- 50 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 15 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącego jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1347/2000, należy interpretować w ten sposób, że nie znajduje on zastosowania do sytuacji takiej jak zaistniała w postępowaniu głównym, w której dwa sądy, przed którymi wszczęto postępowanie, mają jurysdykcję do rozpoznania sprawy co do istoty na podstawie, odpowiednio, art. 12 i 8 owego rozporządzenia.

Podpisy